

Sygn. akt I CZ 155/12

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. J.

przeciwko M. Ł. i J. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 5 grudnia 2012 r.,

zażalenia pozwanych na postanowienie o kosztach zawarte

w punkcie III wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 20 marca 2012 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w R. w punkcie I wyroku z dnia 20 marca 2012 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 25 października 2011 r., w punkcie II oddalił zażalenie pozwanych na orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie VI wyroku Sądu Rejonowego w L., a w punkcie III odstąpił od obciążenia powódki kosztami postępowania apelacyjnego. Uzasadniając rozstrzygnięcie zamieszczone w punkcie III wyroku, Sąd Okręgowy podkreślił, że charakter sprawy oraz subiektywne przekonanie powódki o zasadności dochodzonego roszczenia przemawiają za odstąpieniem od obciążenia powódki kosztami postępowania apelacyjnego. Sąd Okręgowy miał na względzie okoliczność, że pozwana, składając apelację, działała w silnym poczuciu krzywdy, czując się oszukaną treścią wydanego orzeczenia wobec sprawowania wieloletniej opieki.

Pozwani M. Ł. i J. S. wnieśli zażalenie na wymienione rozstrzygnięcie o kosztach, zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza sprawa dotyczy roszczenia o zapłatę za opiekę sprawowaną przez powódkę nad głuchoniemym J. M. Sąd Rejonowy częściowo uwzględnił powództwo w stosunku do pozwanego M. M., a oddalił powództwo wobec pozostałych pozwanych z tej przyczyny, że powódki nie łączyła z nimi żadna umowa.

Według art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne koszty procesu, do których zalicza się – w wypadku strony reprezentowanej przez adwokata – wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Wyjątek od tej reguły przewiduje m.in. art. 102 k.p.c., realizujący zasadę słuszności, stosownie do którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej

kosztami procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny, uzasadniając celowość zastosowania art. 102 k.p.c., wskazał na okoliczności związane z przebiegiem sporu między stronami i procesu. Sąd Najwyższy nie znalazł natomiast podstaw uzasadniających zakwestionowanie tej oceny, która w istocie ma charakter dyskrecyjny. Wprawdzie kwestia trafności jego zastosowania co do zasady może być objęta kontrolą Sądu wyższego rzędu, niemniej jednak ewentualna zmiana zaskarżonego orzeczenia o kosztach powinna następować wyjątkowo (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, niepubl.).

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).